

22.8.2018

TEM/949/03.01.01/2017, TEM031:00/2017

Luonnos lausunnoksi omatoimisen työnhaun mallista

Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausuntoa valmistelemastaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi julkisista rekryointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 93/2018 vp) täydentämisestä.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia työttömien työnhakijoiden ilmoittautumismenettelyyn, työnhakuvelvollisuuteen sekä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään.

Nykyisen työnhakusuunnitelman noudattamisvelvollisuuden uudelleenkirjoittaminen on välttämätöntä, jotta työttömän työnhakijan velvollisuus aktiiviseen työnhakuun ja työnhakusuunnitelmien noudattamiseen säilyy myös, kun maakunnat siirtyvät käyttämään yksityisiä työvoimapalveluita.

TEM esittää yleiseksi työnhakuvelvoitteeksi, että työttömän työnhakijan olisi haettava keskimäärin vähintään yhtä työpaikkaa viikossa. Nykyisistä velvoittavista työtarjouksista luovuttaisiin, mutta työnhakusuunnitelmassa henkilö voitaisiin osoittaa hakemaan yksilöityä työpaikkaa.

Samassa yhteydessä TEM esittää työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän uudistamista. Työnhakijan tulisi ilmoittaa omatoimisesta työnhausta ensisijaisesti verkkopalvelussa kuukauden välein. Omatoimisen työnhaun toteuttamisen laiminlyönti vaikuttaisi porrastetusti työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Mikäli henkilö kieltäytyy työstä, johon hänet on valittu, seurauksena olisi nykyistä vastaavasti 90 päivän karenssi.

Esitys siten laajentaisi aktiivisen työnhaun veloitteen kaikkiin työttömiin työnhakijoihin, mutta lieventäisi veloitteen sisältöä sekä laiminlyönneistä seuraavia työttömyysturvan karensseja.

EK pitää työnhakuveloitteen täsmentämistä tarkoituksenmukaisena. Osaan ehdotuksista se kuitenkin esittää muutoksia.

Työelämä
Mikko Räsänen

22.8.2018

Ilmoittautuminen ja työnhakusuunnitelman laatiminen

Palveluprosessissa on lisätty mahdollisuuksia työnhakijan sähköiseen asiointiin ja asioiden käsittelyyn. Ilmoittautumisen yhteydessä tehtäisiin palvelutarvearvio ja tuloksena olisi työnhakusuunnitelma. Työnhakijalla työnhaku katkeaisi, mikäli hakija ei valitsisi itselleen työvoimapalveluiden tarjoajaa. Uusi päättymisperuste on välttämätön ohjaamaan työnhakijat palveluiden piiriin.

Esityksen mukaan työnhakijan palvelutarve arvioidaan kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta ja sen jälkeen kolmen kuukauden välein. Arvioinnin ei kuitenkaan tarvitsisi tapahtua haastattelussa.

EK tukee näitä muutoksia. Sähköinen asiointi ja palvelutarpeen arviointi nopeuttavat työnhakusuunnitelman tekemistä ja mahdollistavat tehokkaamman resurssien käytön. Asiakkaan palvelutarve on kuitenkin huomioitava asiointitavan valinnassa. Maakunnan on varattava mahdollisuus myös henkilökohtaiseen asiointiin erityisesti nuorille ja muille ensimmäistä kertaa palveluiden piiriin tuleville.

Omatoiminen työnhaku

Työttömyysturvan aktiivimallia on kritisoitu siitä, että aktiivinenkaan työnhakija ei voi välttyä etuuden alentamiselta, jos työ- tai koulutuspaikkaa ei löydy. Omatoimisen työnhaun mallissa velvoite rajoittuu aktiiviseen työnhakuun.

Työnhakuvelvoitteen keskeinen sisältö on, että työnhakija hakee keskimäärin yhtä avointa työpaikkaa viikossa. Tähän kategoriseen velvoitteeseen esitetään lievennyksiä ja poikkeuksia. Niistä tärkein on, että hakemiseen riittää, että noudattaa, mitä työnhausta on erikseen sovittu työnhakupalveluiden kanssa. Asiallisesti tämä vastaa nykytilaa niille työnhakijoille, joille on laadittu työnhakusuunnitelma. Esitys siis toisi uuden velvoitteen työnhakuun niille, joille ei ole tehty työtarjouksia ja joilla ei ole työnhakusuunnitelmaa.

Esityksen mukaan työnhakijan tulisi raportoida työllistymissuunnitelmansa toteuttamisesta verkkopalvelussa kuukauden välein. Samalla suunnitelmaa päivitettäisiin samoilla periaatteilla kuin työnhakijaksi ilmoitaututtaessa. Raportoinnin laiminlyönti johtaisi työnhaun päättymiseen. Työnhaun saisi uudelleen voimaan ilmoittautumalla ja antamalla pyydetyt tiedot.

EK pitää hyvänä säännöllisen raportoinnin ja yhteydenpitovelvoitteen luomista palveluntarjoajan ja työnhakijan välille. Se on tarpeen aktiivisuuden ylläpitämiseksi ja tiedonkulun vahvistamiseksi. Yhden työpäivän hakemista viikon aikana ei voi pitää kohtuuttomana vaatimuksena.

Työnhausta raportoinnin lisäksi olisi perusteltua velvoittaa työnhakija käyttämään palveluntarjoajan verkkopalveluita viikoittain, mikäli luotettava sähköinen asiointi ei muuten ole mahdollista. Näin voitaisiin

Työelämä
Mikko Räsänen

22.8.2018

varmistaa koulutus- ja työtarjousten vastaanotto kohtuullisessa ajassa niiden tekemisestä. Oikeuskäytännössä on luovuttu nimenomaan työvoimapalveluiden postitse lähettämien viestien vastaanotto-olettamasta.

EK pitää ongelmallisena sitä, että kategorinen työpaikkojen hakuvelvoite saattaa aiheuttaa näennäistoimintaa lain kirjaimen täyttämiseksi. Uudistus ei saisi johtaa kelvottomien työhakemusten tekemiseen eikä sellaisia pidä tarkastelussa hyväksyä hakemuksiksi. Näennäishakemukset voivat myös johtaa siihen, että avoimia työpaikkoja ilmoitetaan harvemmin julkiseen työväilytykseen.

TEM esittää, että työnhakuun velvoittavista työtarjouksista luovutaan. Ainoastaan työnhakusuunnitelmassa erikseen sovittuja työpaikkoja pitäisi hakea.

EK vastustaa tällaista esitystä. Työhaun velvoittavuuden lievennys vähentäisi sopivien työnhakijoiden määrää ja hidastaisi avointen työpaikkojen täyttämistä.

TE-toimistojen tekemät työtarjoukset alentavat työttömyyttä. Laadukkaat työtarjoukset nopeuttavat avointen työpaikkojen täyttymistä ja lyhentävät työttömyysjaksoja. On epä johdonmukaista, että työnhakuun luettaisiin avoin työhakemus yritykseen, joka ei ole ilmoittanut avoimesta työpaikasta, mutta työnhakijan ei tarvitsisi hakea sellaista avointa työpaikkaa, jonka palveluntarjoaja arvioi hänelle sopivaksi. Työnhakusuunnitelman käyttö tähän tarkoitukseen on työnantaja-asiakkaille aivan liian hidas menettely. Velvoittavuuden poistaminen myös antaisi väärän viestin passiivisuuden hyväksymisestä ja on vastoin tämän esityksen tavoitteita.

Seuraamusjärjestelmä

TEM esittää merkittäviä lievennyksiä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään. Sen tavoitteet jäivät esityksessä epäselviksi.

Jos työnhakija jättäisi hakematta työmahdollisuuksia tai ei osallistuisi palveluihin työllistymissuunnitelmassa sovitulla tavalla, hänelle asetettaisiin korvaukseton määräaika tarkastelujakson päättymisestä porrastetusti:

- ensimmäinen laiminlyönti: varoitus
- toinen laiminlyönti: 10 tai 15 päivän korvaukseton määräaika
- kolmas laiminlyönti: 20 tai 30 päivän korvaukseton määräaika
- neljäs laiminlyönti: 12 viikon työssäolovelvoite

Työnhakuvelvoitteen tarkastelujaksoksi esitetään yhtä kuukautta, jonka jälkeen työnhakija raportoi palveluntarjoajalle työhaustaan.

Työnhakuvelvoitteen muodollinen täyttäminen on helppoa. Neljän työpaikan hakeminen on mahdollista yhdellä sähköpostilla.

Työelämä
Mikko Räsänen

22.8.2018

Varoitustenmenettely tarkoittaisi, ettei ensimmäisen tarkastelujakson aikana tarvitse tehdä mitään.

EK pitää seuraamusten porrastamista mahdollisena uudistuksena, mutta toteaa, että seuraamusjärjestelmän uudistaminen on selkeästi keskeneräinen eikä sitä tule viedä eteenpäin ilman selkeitä tavoitteita ja luotettavia vaikutusarvioita. Esitys sisältää useita oletuksia ja epävarmuuksia. Mallin vaikutusarviot työnhakuun ja etuusmenoihin ovat puutteelliset, eikä siitä voida sanoa edes, lisääkö se vai alentaako se menoja. Esityksessä arvioidaan, että seuraamusjärjestelmän uudistuksella olisi positiivisia vaikutuksia työllisyyteen. Oletus, että korvauksettomien määräaikojen lyhentäminen lisää työllisyyttä, on perusteeton.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto
Työelämä

Ilkka Oksala
Johtaja